

PLASEBO ETKİSİ

Bir insan, hiç bir rahatsızlığı olmadan kendini hastalandırabilir mi? Peki ya aslında hiç bir etkisi olmayan ilaç görünümlü vitaminlerle kendini iyileştirebilir mi? Evet! Bunların hepsi plasebo etkisiyle mümkün.

Plasebo farmakolojik olarak etkisiz, fakat telkine dayalı ve plasebo etkisi olarak da bilinen tedavi etkisini ortaya çıkaran bir tür ilaçtır. Bu psikolojik bir şey. Mesela birinin başı ağrıyor, ağrı kesici istiyor ama kardeşi ona ağrı kesici değil de ona benzer bir şekerleme türü getiriyor. Başı ağrıyan onu ağrı kesici sanıyor ve başının ağrısı geçiyor.

Plasebo'nun etimolojisine bakacak olursak 14.yy cenaze törenlerine düşüyor yolumuz. Bu dönemde cenazelere katılamayan aile fertleri yerine profesyonel yas tutucular kiralanabiliyor. Latince kelime anlamı "memnun etmeliyim" olan plasebo, cenazelerde aile fertlerinin yerini dolduran bu kişilere verilen isim. Modern tıp literatüründe plasebo ilk defa 1785 yılında George Motherby tarafından yayınlanan Yeni Tıp Sözlüğünde karşımıza çıkıyor. Plasebo-kontrollü ilk test ise 1801 yılında John Haygarth tarafından yayınlanıyor.

Modern tıp tarihinde 1950' lere kadar plasebo etkisi bir etken olarak kabul edilse de fazla ciddiye alınmıyor. Bu konuda dönüm noktası olarak kabul edilen çalışma Henry Beecher tarafından 1955 yılında yayınlanan "Kuvvetli Plasebo" adlı makale. Çalışmanın sonuçlarına göre tedavi sürecinin ortalama % 35.2' si plasebo etkisine dayanıyor. Beecher'ın çalışmasından bu yana bu konuda sayısız çalışma yürütüldü ve değişik alanlarda çok farklı sonuçlara ulaşıldı.

Ayrıca hastalar üzerinde gözlemlenen plasebo etkisi pek farklı değişkene bağlıydı. Örneğin, doktorun fazla ilgilendiği hastalarda bu etki çok daha hızlı ve net bir şekilde görülüyordu. Bunun yanı sıra kırmızı ilaçlar beyazlardan, kapsüller haplardan ve enjekte edilenler ise kapsüllerden çok daha etkili oluyordu.

Eğitimde Plasebo

Bir okulda, yeni başlayan bir eğitim-öğretim yılının ilk kurul toplantısında öğretmenlere şöyle denir:

"Arkadaşlar bu yıl son sınıflarda çok özel bir sınıf oluşturduk. Not ortalamaları yüksek, zeki öğrencileri 8-A sınıfına topladık. O sınıfta dersi olan arkadaşlar bu konuya dikkat etsinler."

Ders yılı biter. Sene sonu kurulunda sınıfların başarı durumları değerlendirilirken, 8-A sınıfı öğrencilerinin başarılı yüksek not aldıkları görülür. Öğretmenlere bu başarının sebebini sorulur. Öğretmenlerden biri, sene başındaki söylenenleri hatırlatır ve sınıfın zeki öğrencilerden oluştuğunu söyler. İşin gerçeği ise şöyledir: "8-A sınıfı kura ile oluşturulur. Sanıldığı gibi notu yüksek ve zeki öğrencilerden meydana getirilmez. "Öğretmenler, "O sınıfa branşında daha başarılı olan öğretmenler gönderildi." Şeklinde düşünmüşlerdir. İşin gerçeği, "O sınıfa derse giden öğretmenler de kura ile belirlenmiştir. "Öğretmenler 8-A' daki öğrencileri çalışkan ve zeki kabul etmişlerdir ve öyle davranmışlardır. Dersleri daha özenli anlatmışlardır. Not verirken iyimser oldukları ortaya çıkmıştır."

Öğrencilerin bu konudan hiç haberleri yoktur.

Hazırlayan: astagos